Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 oktober 2026
Portefeuille(s)	Aanpak Binnenstad en Economische Zaken
Portefeuillehouder(s):	Melanie van der Horst
Behandeld door	Directie Economische Zaken en Cultuur, bestuurszaken.EZC@amsterdam.nl
Onderwerp	Onderzoek signalen van toeristische branches 2024-2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze raadsinformatiebrief informeer ik u over het *Onderzoek signalen van toeristische branches 2024-2025* dat Onderzoek en Statistiek (O&S) begin dit jaar in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft uitgevoerd.

Aanleiding

Het aantal toeristisch dag- en verblijfsbezoek aan Amsterdam bevindt zich weer op het niveau van voor de coronapandemie en we zien uit analyses van O&S, CBS en Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) dat het aantal bezoekers de komende jaren doorgroeit.[1] Daarover bent u eind mei 2026 geïnformeerd per raadsinformatiebrief[2]. In de eerste helft van 2025 ontving het college echter signalen van ondernemers en van culturele instellingen, waaronder musea, dat het aantal bezoekers aan hun instelling of bedrijf en de uitgaven die zij daar doen niet eenzelfde groei laat zien. Om een beeld van de ontwikkelingen te krijgen heeft het college O&S, in samenwerking met CBS, gevraagd om te onderzoeken hoe deze signalen geobjectiveerd kunnen worden. In deze brief leest u de belangrijkste conclusies en hoe we deze uitkomsten kunnen gebruiken om de bezoekerseconomie duurzaam te ontwikkelen.

Opzet onderzoek

De hoofdvraag die we in dit onderzoek beantwoord wilden hebben is: Wat is de ontwikkeling in bezoekersaantallen en bestedingen in de periode 2015-2025 bij culturele instellingen, winkels en horeca in Amsterdam? In aanvulling op deze vraag brengt dit onderzoek de veranderingen in het consumentengedrag en de verschillen in toerismeontwikkeling tussen Centrum en de rest van de stad in kaart. Hiervoor zijn onder andere het aantal bezoekers en de toeristische voorzieningen, de omzetontwikkeling in de toeristische branches en de geografische spreiding van pintransacties over de stad geanalyseerd. Daarvoor zijn gegevens uit verschillende bronnen gebruikt, waaronder CBS, O&S, LISA, NBTC, amsterdam&partners, Ipsos I&O, Locatus en MasterCard. Om deze data in perspectief te plaatsen is de bredere ontwikkelingen in consumentengedrag en bestedingen, zowel nationaal als internationaal, meegenomen in de analyse.

Cijfermatig zien we in dit onderzoek terug dat de Amsterdamse binnenstad het zwaartepunt blijft van de toerismesector, met bijna de helft van de banen en een kwart van de vestigingen. In

---

[1] Ontwikkelingen van de toeristische overnachtingen in 2025 en verder: *Bezoekersprognose 2026-2028*

[2] Raadsinformatiebrief 29 mei 2026, Ontwikkelingen van de toeristische overnachtingen in 2025 en verder: Bezoekersprognose 2026-2028

vergelijking met andere binnensteden in ons land, is het zwaartepunt in het centrum van Amsterdam veel groter.

Veranderd toeristisch gedrag zorgt voor omzet en aanbod ontwikkeling in de stad
Uit dit onderzoek blijkt dat een deel van de signalen goed te verklaren en te onderbouwen is met omzetcijfers van het CBS. Veranderd toeristisch gedrag kan hieraan ten grondslag liggen. Recent onderzoek wijst uit dat het winkel- en horeca aanbod in de Amsterdamse binnenstad behoorlijk sterk afhankelijk is van toeristische bestedingen in vergelijking met de binnensteden van Rotterdam, Den Haag en Utrecht.
Uit cijfers over vloerproductiviteit van het winkelaanbod in die binnensteden is het overgrote deel van het functioneren van het winkelaanbod toe te schrijven aan consumenten uit de eigen gemeente of de regio. Bestedingen door toeristische bezoekers kunnen op basis van het onderzoek in deze centra worden beschouwd als extraatje. In Amsterdam dragen toeristische bestedingen in winkels en horeca substantieel bij aan het functioneren van deze sectoren.
Meer informatie over de vloerproductiviteit vindt u in het onderzoek.

Hieronder de interessantste uitkomsten per sector

- Hotels

Qua ontwikkeling in het aanbod zien we dat het aantal hotels in Amsterdam de afgelopen tien jaar met 2% is toegenomen. Opvallend daarbij is dat het aantal hotelkamers met 12% toenam en vooral buiten het centrum. Ook zien we dat de gemiddelde kamerbezetting na corona is hersteld, maar nog steeds onder het niveau van 2019 blijft. Het aantal hotelovernachtingen steeg ten opzichte van 2015 met 21% naar bijna 22 miljoen in 2025, terwijl overnachtingen via vakantieverhuurplatforms afnamen door strengere regelgeving. Het college heeft sinds 2021 met onder andere de hotelstop een stringent beleid gevoerd om de groei van het aantal slaapplaatsen in onze stad af te remmen. We zien dan ook dat de groei van het aantal slaapplaatsen afvlakt en dat bezoekers minder lang in onze stad verblijven.

- Detailhandel en horeca

Bij de ontwikkeling van het aanbod van winkels, horeca en culturele instellingen zien we ook een verandering. Zo neemt het totale winkelaanbod in Amsterdam af in lijn met de landelijke trend. Het aanbod aan modezaken concentreert zich steeds meer in het centrum, waar het aandeel winkelmeters steeg van 48% in 2015 naar 54% in 2025. Buiten het centrum daalde het aantal winkelmeters. Het aantal cafés en restaurants in Amsterdam daalt, terwijl fastservice aanbieders (zoals snackbars) toenemen, vooral buiten het centrum. Het aantal koffie- en lunchgelegenheden groeide tussen 2015 en 2025 met 43%. Het centrum blijft dominant in horeca, maar de ondernemers in de binnenstad rapporteren vaker omzetdalingen dan buiten het centrum.

- Cultuur en toeristische attracties

Het aantal (commerciële) toeristische attracties is de afgelopen jaren toegenomen, waardoor de bezoeker aan Amsterdam nu meer keuze heeft waar hij zijn tijd en geld spendeert. De meeste attracties bevinden zich in de binnenstad en het gebied daaromheen, maar ook daarbuiten zien we, in lijn met ons ruimtelijk beleid, nieuwe kernen aan het ontwikkelen. Dit heeft logischerwijs effect op plekken in onze stad. Zoals het Leidseplein waar de podia volgens de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF) in 2025 een teruglopend aantal bezoekers hebben ten opzichte van 2024. We zien ook een afname van het aantal bezoekers dat naar een museum gaat. Bezoekers gaan nog wel, maar doen dat wel minder vaak en kiezen ook voor activiteiten die minder duur zijn, zoals wandelen door de stad. Dit bleek eerder uit het onderzoek Toeristisch Dagbezoek van O&S, waarover uw raad in mei 2025 is geïnformeerd. Tegelijkertijd zien we dat

culturele evenementen buiten het centrum juist meer bezoekers trekken en ook ‘nieuwe’ interactieve attracties aan populariteit winnen, zoals WONDR Experience. Het aantal toegenomen attracties en het veranderde gedrag van bezoekers kan een verklaring zijn van het teruglopende aantal bezoekers bij verschillende culturele instellingen.

Monoculturalisering als onderliggende factor

Het achterblijven van de omzetgroei in de detailhandel in het centrum sluit aan bij een bredere Europese trend die door onderzoeksbureau Sweco in opdracht van de European Alliance for Balanced Urban Tourism en Eurocities in kaart is gebracht. In een studie onder 37 Europese steden uit 2025 wordt Amsterdam gecategoriseerd als een stad met een matige maar zichtbare mate van monoculturalisering. Winkelstraten worden in toenemende mate gedomineerd door aanbod gericht op dag- en verblijfsbezoekers, ten koste van lokale en ambachtelijke ondernemers. Supermarkten verdringen gespecialiseerde buurtwinkels en een deel van de Amsterdammers mijdt het centrum vanwege het weinig onderscheidende aanbod. Juist winkels die zowel bewoners als bezoekers bedienen, zijn kwetsbaar in dit patroon: naarmate het aanbod eenzijdiger wordt haakt de lokale consument af, wat de omzetbasis verder versmalt. Monoculturalisering is daarmee niet alleen een kwaliteits- of identiteitsvraagstuk, maar ook een concreet economisch risico voor de vitaliteit van het centrum.

Omzetontwikkeling

Dit patroon is herkenbaar in de Amsterdamse cijfers. De verschillende signalen van ondernemers, attracties en culturele instellingen over teruglopende omzetcijfers in het centrum was voor het college aanleiding voor dit onderzoek. Uit de door O&S uitgevoerde Ondernemingspeiling 2025[3] blijkt dat 43% van Amsterdamse ondernemers een daling van het aantal klanten ziet en 54% een daling van de omzet heeft. Dit is aangegeven door 26% van de horecaondernemers binnen het centrum en 35% van de horecaondernemers buiten het centrum. In de detailhandel ziet ongeveer een derde van de ondernemers een daling in klantbezoek, zowel in het centrum als daarbuiten (de cijfers voor het centrum zijn indicatief vanwege het lage aantal respondenten onder ondernemers die zijn meegenomen in het onderzoek). Tegelijkertijd ervaart 38% van de winkeliers buiten het centrum een omzetafname, ten op zichten van 28% in het centrum.
Als we de informatie uit deze enquête afzetten tegen de omzetdata van het CBS, zien we dat de omzet in alle (toeristische) sectoren in 2024 en 2025 is toegenomen. Hoewel de groei van de omzet in de detailhandel, restaurants en cafés in het centrum en de gebieden daaromheen achterblijft bij de rest van de stad, laat de hotelsector daar juist een sterkere groei zien. Na een inhaalslag in 2023 is het groeitempo in de laatste jaren genormaliseerd. Het beeld van stijgende omzetten geldt niet voor elk bedrijf: in verschillende branches kampt een deel van de ondernemers met dalende cijfers.

Het onderzoek bevestigt dat het centrum een gebied is waar veel toeristische attracties, horeca en winkelaanbod aanwezig zijn en voor een groot deel gebruikt wordt door dag- en verblijfsbezoekers. Omdat dit het gebied kwetsbaar maakt voor verandering en het centrum minder aantrekkelijk voor Amsterdammers, richt het college zich op het uitbreiden en aanpassen van het aanbod van winkels, culturele activiteiten en horeca. Dit doen we onder andere door het aanpassen van bestemmingsplannen, het invoeren van een vergunningsplicht en de maatregelen ter bevordering van Winkeldiversiteit. Samen met onze vastgoeddeelnemingen, ondernemersverenigingen, biz’en en ondernemers blijven we werken aan een beter aanbod in onze stad. Een toelichting op deze activiteiten vindt u in de Aanpak Binnenstad. Ook het

[3] Ondernemerspeiling Amsterdam 2025 | Website Onderzoek en Statistiek

stimuleren van het bezoek aan musea heeft de aandacht. Zo heeft amsterdam&partners (a&p) de opdracht bezoekers in onze stad te stimuleren om tijdens hun bezoek hiernaartoe te gaan. In 2025 heeft a&p hier, onder andere vanwege de teruglopende bezoekersaantallen in musea, extra op ingezet. Ook de komende collegeperiode blijft het college zich inzetten om het diverse culturele aanbod in onze stad verder te ontwikkelen en bezoek te bevorderen.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder Aanpak Binnenstad en Economische Zaken

Bijlage:
1. Signalen van toeristische branches 2024-2025, O&S